

Utbildningsutvärdering med extern bedömning
vid Göteborgs universitet

V 2017/667

Bedömarutlåtande för utbildning på grund- och avancerad nivå i ämnet genusvetenskap vid Institutionen för kulturvetenskaper på Humanistiska fakulteten

20230615

Den externa bedömargruppen (se nedan) har haft i uppdrag att enligt Göteborgs universitets policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling utvärdera genusvetenskapens utbildning på grund- och avancerad nivå vid Institutionen för kulturvetenskaper på Humanistiska fakulteten.

Den första mars 2023 genomfördes ett upptaktsmöte på zoom där vicedekan Erika Alm informerade om granskningens upplägg och de åtta kvalitetskriterier som formulerats i GUs policy vad gäller bedömningen utbildningens kvalitet (se bilaga 1). Inför upptaktsmötet hade fakulteten, institutionen och ämnet tillgängliggjort relevanta dokument för bedömargruppen, digitalt uppladdade i SharePoint. Platsbesöket genomfördes 4-5 maj (program för platsbesök, se bilaga 2), då möten med prefekt och studierektor, lärare och programansvariga samt aktiva studenter anordnades utifrån granskarnas önskemål. Bedömargruppen har därefter med utgångspunkt i underlag och platsbesöksintervjuer, via zoom-möten, gemensamt utarbetat sitt utlåtande. Studeranderepresentant saknades tyvärr i bedömargruppen. En första version skickades i mitten av juni till institutionen, och efter feedback levererades den slutgiltiga versionen till Göteborgs universitet.

Följande personer har ingått i bedömargruppen:

Kristina Fjelkestam, professor i genusvetenskap vid Stockholms universitet (ordf.)

Rebecca Selberg, docent i genusvetenskap vid Lunds universitet.

Bedömargruppen har lagt upp sin granskning utifrån de åtta kvalitetskriterier som formulerats i Göteborgs universitets policy för kvalitetsgranskning och kvalitetsutveckling. Inledningsvis presenterar vi dock separata översikter av grundutbildning och avancerad nivå. Grundutbildningen består av tre terminer, medan avancerad nivå består i det internationella masterprogrammet *Gendering Practices* på fyra terminer. Bedömargruppen har uppskattat GUs tydliga riktlinjer för granskningen i form av kvalitetskriterier, och vi har även blivit väl mottagna vid platsbesöket av företrädare för genusvetenskapen, liksom av studenterna.

Grundutbildning

På grundläggande nivå består genusvetenskapens utbildning vid Göteborgs universitet av en grundkurs, en fortsättningskurs och en fördjupningskurs, som kan ingå i en kandidatexamen i genusvetenskap. Dessa kurser ges på svenska, och är organiserade i delkurser där grundkursen består av fyra delkurser om vardera 7,5 hp, där varje kurs introducerar ämnet och fördjupar olika teman som intersektionalitet, politik och feministisk kritik samt genus och kultur. Fortsättningskursen består av tre delkurser om 15 hp (första delkursen) respektive 7,5 hp (delkurs 2 och 3). Här ges studenterna inledningsvis en introduktion till feminismens centrala teoriansatser och dess utvecklingar, därefter introduceras studenterna till metoder och metodologi och därefter skriver studenterna ett självständigt arbete i form av en längre text skriven i form av en uppsats eller essä. Fördjupningskursen (som innehåller examensarbete för kandidatexamen) består av tre delkurser där de två första motsvarar 7,5 hp och den tredje 15 hp (självständigt arbete). Den första delkursen är en fördjupningskurs i genusvetenskaplig teori och metodologi, alltså feministisk vetenskapsteori. Därefter kommer en så kallad läskurs, alltså en delkurs som är problemstyrd och som behandlar ett antal kunskapsfält inom ämnet samt olika sätt att angripa dessa vetenskapligt. Litteraturen väljer studenten i samråd med lärarna. Slutligen gör studenterna ett självständigt arbete i form av en kandidatuppsats.

Dessutom erbjuds på grundläggande nivå en kurs om 7,5 hp på grundläggande nivå som analyserar ett pågående samhällsfenomen ur ett genusvetenskapligt perspektiv, exempelvis en kris, en naturkatastrof, eller en annan pågående samhällsförändring.

Kurserna har gott söktryck, även om en nedgång märks efter pandemin. Genomströmningen beskrivs som god.

Avancerad nivå

Genusvetenskapens utbildning på avancerad nivå består i det internationella masterprogrammet *Gendering Practices*, Genuspraktiker, 120 hp. Det startade 2013 och var sålunda ett av de tidiga masterprogrammen på Humanistiska fakulteten. Programmet samlar studenter från hela världen och tillströmningen har varit stabil sedan starten med ca 15-20 studenter som börjar varje år och genomströmningen beskrivs som mycket god.

Programmet syftar till att omsätta teoretiska kunskaper i praktiken med jämställdhetsarbete och mångfaldsansatser. En pedagogisk utmaning är de internationella studenternas diversifierade erfarenheter med olika geografisk, ämnesmässig, rasifierad, könad, religiös och klassmässig bakgrund. De programansvariga lärarna bemöter detta på ett genomtänkt sätt och presenterar under den första terminen tydliga regler som gäller i klassrummen. Med denna skapas en gemensam värdegrund som vi tänker är en bra utgångspunkt för vidare studier och sammanhållning i gruppen. Genusvetenskapens credo är ju för övrigt att reflektera kring situering, vilket i detta sammanhang har uppenbara tillämpningsaspekter.

Programmet är upplagt med två kurser per termin (förutom den fjärde terminens uppsatsskrivande). Vi tycker att det blir tydligt och givande med två tydliga block som studenterna koncentrerar sina studier kring, och vi är imponerade av det genomtänkta upplägget med kurser som alla ges av ämnet. Det är inte fallet särskilt ofta i landets genusmiljöer, och vi tror att det sammanhållna masterprogrammet är en framgångsfaktor vad gäller den goda genomströmningen. Vi upplevde vid platsbesöket även att programstudenterna får en både kunskapsmässig och social stabilitet, där det senare inte ska underskattas vad gäller studenter som flyttar till Sverige från andra länder och deras psykosociala hälsa.

Den första terminen ges en teoretisk, och en metodologisk kurs, *Theories in Gender Studies* (15 hp) och *Methodologies in Gender Studies* (15 hp). Den första kursen ger en övergripande, men inte uttömmande, bild av fältet utifrån intersektionella, queerteoretiska och postkoloniala perspektiv, samt genusaspekter av subjektivitetsteorier och kritiska åldersstudier. Programmets praktiska fokus sätts genast i arbete utifrån frågan ”vad gör teori?” I en avslutande uppsats ska minst två teoretiska ansatser ställas i dialog med varandra utifrån deras försök att förklara social verklighet. I metodkursen konkretiseras förutsättningarna för den kvalitativa genusforskningens etik och praktik, men även reflektera kring metodologiska meta-aspekter. Huvudområdena utgörs av autoetnografi, diskursanalys, narrativ, visuell och dekolonial analys, vilka sätts i arbete genom olika skrivuppgifter. I synnerhet finner vi det spännande med den inledande autoetnografi-uppgiften som sedan ska analyseras med hjälp av de andra perspektiven.

Den andra terminen koncentreras kring konkreta aspekter med kurserna *Body Politics from Feminist Perspectives* (15 hp) och *Critical Studies on Gender Equality Policy and Diversity* (15 hp). Kursen *Body Politics* är ett gott exempel på programmets ambitioner av teori i praktiken eftersom den teoretiserar kroppen utifrån dess politiska konsekvenser, möjliggöranden och gränsdragningar. Transvård, naturvetenskap, reproduktion och riskhantering är några av de diskurser som studeras i kursen. *Critical Studies...* fortsätter på den inslagna vägen av teori i praktiken genom studiet av jämställdhetspolitik, mångfalds- och jämlikhetsarbete. En av examinationerna består just i granskningen av ett verkligt jämställdhets- eller mångfaldsprojekt, vilket tränar studenterna i faktisk implementering av genusvetenskapliga teorier och metoder.

Den tredje terminen rymmer praktik under minst åtta veckor (15 hp), samt kursen *Interdisciplinary Challenges* (15 hp) som dels diskuterar praktikens erfarenheter och dels pekar framåt mot den fjärde terminens uppsatsskrivande. Här anser vi att det första årets teoretiska kunskaper verkligen sätts i arbete, teori blir praktik. Därmed levererar masterprogrammet vad som utlovats, eftersom teoretiska kunskapspositioner prövas och konsekvenserna för kunskapsproduktionen tydliggörs.

Den avslutande masteruppsatsterminen erbjuder gemensamma workshops vid sidan av individuell handledning. Ett fruktbart grepp tror vi utgörs av det så kallade 90-procentseminariet där oppositionerna genomförs. Det betyder att studenterna kan använda sig av kommentarerna inför det slutgiltiga färdigställandet av uppsatsen, vilket på ett positivt sätt skiljer sig från det i andra genusmiljöer vanliga tillvägagångssätt där studenterna ventilerar en helt färdig uppsats.

Övergripande reflektion kring utbildningarnas upplägg

Utifrån det material som vi granskare fått tillgång till framstår kurser och program som välstrukturerade och genomtänkta. Detta stöds också av samtalen med studentrepresentanterna på både grundläggande och avancerad nivå, som alla vittnar om en i grunden välorganiserad utbildning där kurser och moment hänger samman på ett fint sätt och där progression integreras genom såväl ökande teoretisk och metodologisk fördjupning som ökad självständighet för studenterna att ta sig an relevanta teman, teorier och metoder. Vi kan också konstatera att lärarna arbetar aktivt med studenternas läsvanor, exempelvis genom läsprotokoll och genomtänkta seminarier. Ett annat pedagogiskt redskap som lyfts fram av ämnet är att alla kurser på programmet har kursguider. De tydliggör kunskapsmål och sättet varpå de ska nås genom undervisning och kurslitteratur. Men denna typ av studiehandledning ser vi som en självklarhet, och de torde finnas på de flesta kurser och utbildningar i Sverige. De kan naturligtvis vara mer eller mindre genomarbetade på olika lärosäten och kurser, men den här typen av material tycker vi att studenter kan kräva idag. Dock saknas lärandemålen i

studiehandledningarna. Det framstår också som att de olika kurserna presenteras på olika sätt på lärplattformen Canvas, och studiehandledningarna har olika upplägg. Här skulle en mer aktiv diskussion kunna föras i kollegiet mellan å ena sidan lärarnas önskemål om att presentera de olika kurserna på olika sätt och utifrån olika lärares preferenser, och studenternas önskemål om tydlighet och kontinuitet. En annan fråga som skulle kunna diskuteras och förtydligas är hur institutionen arbetar med uppföljning och utvärdering av utbildningarna. Det framgår av underlaget att olika lärare utvärderar sina kurser på lite olika sätt. Det kan finnas styrkor med ett sådant angreppssätt, men det kan också innebära att det blir svårare att följa en kurs eller ett programs utveckling över tid. En ökad systematik i kursvärderingar och kursutvärderingar skulle sannolikt underlätta för lärarkollegiet att identifiera utvecklingsmöjligheter i utbildningarna.

Reflektion kring kvalitetskriterierna

Vi kommer nu att reflektera kring utbildningarna utifrån de kvalitetskriterier som formulerats av Göteborgs universitet.

1. Att de faktiska studieresultaten motsvarar lärandemål och högskoleförordningens examensmål.

Med utgångspunkt i kursplaner och betygskriterier, litteraturlistor, scheman och kursvärderingar, liksom exempel på studentarbeten, uppfattar vi att kurserna i ämnet genusvetenskap relaterar tydligt till generella examensmål så som de är beskrivna i högskoleförordningen. Utifrån en samlad bedömning grundad på dels ett längre samtal med studenter som är aktiva på olika kurser på grundläggande nivå i ämnet genusvetenskap vid Göteborgs universitet, dels kursvärderingar som bedömnarna haft tillgång till, uppfattar också studenterna att målen motsvaras av kursinnehåll, utformning och resultat. Däremot kan arbetet med att kommunicera med studenterna kring lärandemål och examensmål utvecklas. Vid platsbesöket framkom att vissa lärare lyfter fram lärandemål och examensmål vid kursintroduktioner, men detta verkar inte vara systematiserat. Inte heller framgår lärandemål och examensmål i studiehandledningarna, vilket gör kopplingen mellan utbildningens form och innehåll och lärandemålen något otydlig för studenterna – och kanske också ibland för lärarna. I alla sammanhang bör studiehandledningar inkludera lärandemål.

2. Att undervisningen sätter studenternas lärande i centrum.

Såväl de dokument som bedömnarna haft tillgång till som det som framkom vid platsbesök stödjer bilden av att undervisningen sätter studenternas lärande i centrum. Exempelvis varierade examinationsformer, relevant kursinnehåll och även varierad organisering av kurserna, liksom aktuell kurslitteratur och en lyhördhet inför studenternas önskemål kring utbildningen illustrerar att genusämnet centrerar studenternas lärande. Här finns dock utrymme för viss förbättring. Exempelvis skulle den digitala lärplattformen Canvas sannolikt kunna utnyttjas bättre av lärarlagen för att underlätta för studenterna att förstå de olika kursernas och delkurserna upplägg. Lärarna själva framhåller i underlagen till bedömnarna att exempelvis studiehandledningarna är ett viktigt pedagogiskt verktyg, men i samtalen med studenterna framstår det snarare som att lärarnas olika tolkningar av vad sådana handledningar bör innehålla kan skapa viss förvirring. Canvas är en plattform som bjuder in lärare att enkelt strukturera kurser direkt på plattformen på ett sätt som gör extra dokument överflödiga, och här skulle en större öppenhet för studenternas synpunkter och önskemål kunna underlätta kursadministration och överlämningar mellan lärare. Från samtalen med

lärarrepresentanterna och studierektorn framkom att det möjligen finns ett visst motstånd mot att strömlinjeforma informationen kring kursernas struktur och upplägg, och här bör kollegiet lyfta frågan kring vilka vinsterna är att hålla fast i dokument av oklar art och status vid sidan om litteraturlistor och kursplaner. Detta är dock en anmärkning i marginalen; helt klart arbetar lärarna och hela institutionen med att på olika sätt ställa studenternas egna lärprocesser i centrum. Exempel på detta är, förutom vad som redan nämnts, den problembaserade delkursen under fördjupningskursen, liksom den flexibelt utformade kursen om 7,5 hp som tar sig an aktuella fenomen och därigenom låter studenter närma sig genusvetenskapen.

3. Att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig och/eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet.

Lärlarlaget består av erfarna lärare som ofta också är framgångsrika forskare, och forskningsanknytningen framstår som central i utbildningens upplägg och tematik. Undervisningens innehåll och form vilar alltså på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet.

4. Att lärarna har aktuell och adekvat ämnesmässig och högskolepedagogisk kompetens samt att antalet lärare står i proportion till utbildningens omfattning och innehåll.

Lärarna har en aktuell och adekvat ämnesmässig och högskolepedagogisk kompetens. Antalet lärare tycks stå i proportion till utbildningens omfattning och innehåll. Det som också framkom av platsbesöket är att sammanslagningen av flera ämnen i en större institution har skapat utrymme för positiva erfarenhetsutväxlingar mellan lärare och ämnen, och tycks också skapa en mer robust miljö för genusvetenskapens lärare. En fortsatt utveckling av ämnesövergripande satsningar kan sannolikt stärka miljön ytterligare och gagna såväl lärare som studenter.

5. Att utbildningen är relevant för studenternas och samhällets behov.

Samtalen med studenterna stärkte bedömarnas bild av att utbildningen är relevant för studenternas och samhällets behov. Det sätt på vilket utbildningen är upplagd, där studenterna inte bara får med sig ämneskompetens utan också generella kompetenser i att ta till sig komplexa frågeställningar kring samhällets uppbyggnad och maktrelationer, och dessutom tränas i att läsa, reflektera och kritiskt granska texter, diskurser och normer på olika samhällliga nivåer stärker ytterligare den bedömningen.

6. Att studenterna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen.

I såväl underlagen som i samtal under platsbesöket framkommer att studenterna har inflytande i planering och genomförande av utbildningen. Däremot finns vissa brister när det gäller uppföljning. Enligt högskoleförordningen ska kursutvärderingar tillgängliggöras för studenter. Detta tillgodoses inte av institutionen. Därför bör ämnet arbeta för en bättre systematik i kursvärderingar (som är de instrument genom vilka studenterna delar med sig av sina upplevelser av en genomgången kurs) och kursutvärderingar (som är de sammanfattningar och slutsatser som lärare och institutionen drar av kursvärderingarna). Kursutvärderingar bör presenteras i ett forum där studeranderepresentanter närvarar. Här bör kursansvarig lärare explicit förhålla sig till det som framkommit i kursvärderingarna

och dra slutsatser kring detta. Detta dokument ska sedan finnas tillgängligt för alla studenter, inte endast de studenter som fyllt i den aktuella kursvärderingen.

Återigen finns här en spänning mellan lärarnas önskemål om stor flexibilitet och självständighet i utvecklingen av kursvärderingar och andra utvärderingsinstrument, och studenternas i högskoleförordningen konstaterade rättighet att ha inflytande över uppföljningen av utbildningen. Rutinerna kring detta behöver skärpas i ämnet. Också litteraturlistor bör beslutas om i ett forum där studeranderepresentanter är inbjudna.

7. Att en för alla studenter tillgänglig och ändamålsenlig studie- och lärmiljö föreligger.

Ämnesföreträdarna beklagar att studenterna i de nya lokalerna inte har en omedelbar tillgång till institutionen, vilket försvårar direktkontakt mellan lärare och studenter. Däremot inryms ämnet i en för alla studenter tillgänglig och ändamålsenlig studie- och lärmiljö, med moderna undervisningslokaler och trevliga gemensamma ytor för självstudier.

8. Att kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs.

Även om vissa insatser krävs enligt vad som beskrivs under punkt 6 så är det tydligt för bedömarna, mot bakgrund av det underlag som vi tagit del av, att uppföljning och utveckling av utbildningarna genomförs kontinuerligt och i en kollegial anda med studenternas lärande i centrum.

Förslag till förbättringar

- Lärarkollegiet bör diskutera vilken roll som studiehandledningarna fyller i utbildningen, vad som bör ingå i dem, hur de kan utformas på ett mer likformigt och för studenterna tydligare sätt, samt fundera över lärplattformens möjligheter att minska antalet styrdokument för kurser och delkurser.
- Ämnet bör initiera ett samtal kring lärandemål i relation till kursorganisering, och överväga att inrätta rutiner för att bjuda in studenterna till reflektioner kring lärandemål och examensmål, exempelvis vid kursintroduktioner. Ett förslag är att rutinartat inlemma dem i studiehandledningarna.
- Ämnesledning, institutionsledning och lärarlag uppmantras att fortsätta fundera över ämnesövergripande satsningar som kan skapa olika typer av dynamiska effekter för studenternas lärande och lärmiljö.
- Tydliga rutiner för kursvärderingar och kursutvärderingar måste implementeras och lärarlaget måste få utbildning i högskoleförordningens krav kring utbildningsuppföljningar. Studenter inflytande måste säkerställas genom att studeranderepresentanter bjuds in till de fora där kursvärderingar och kursutvärderingar analyseras och åtgärder beslutas.

Bilagor

Upptaksmötets powerpointpresentation

Bilaga 1

Platsbesökets program den 4-5 maj 2023

Bilaga 2

[+ Nytt](#) [Ladda ned](#) [Gå till kanal](#) [Simpledoc](#) [Integrera](#) Dokument > **General**

		Namn 	Handlingstyp 	Dokumentstatus 	Arkivlänk 	Version
		Examensarbeten Kandidat- och masterup... 				1.0
		Examinerande uppgifter 				1.1
		Kommentarer och läsanvisning till underl... 				1.0
		Kursbeskrivningar på grund-och avancera... 				1.2
		Kursguider 				1.0
		Kurslitteratur 				1.0
		Kursplaner Avancerad nivå 				1.0
		Kursplaner Grundnivå 				1.0
		Kursutvärderingar 				1.1
		1774129_vagledning-utvardering-grundu... 		Arbetsmaterial		0.1

Bilaga 2

Utbildningsutvärdering med extern bedömning
vid Göteborgs universitet

Platsbesök på genusvetenskapen 4-5 maj 2023, program

Torsdag 4 maj

13.00 - 14: Prefekt, studierektor och viceprefekt för utbildning (= Lena, Jeanette, Ingrid)

14.00 -15.00: Masterstudenter (två, kanske tre, har anmält sig) **FIKA!**

15.15-16.15 : Olga, Jeanette, Camilla (Lärare med kursansvar, koordinator och studievägledare)

Fredag 5 maj

9 -10: Visning av lokaler (Jeanette)

10-11: Studenter på grundnivå (4 har anmält sig) **FIKA!**

Granskare: Kristina Fjelkestam och Rebecca Selberg